

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
16/766

Vår referanse:
201600441-4 008

Sted, Dato
Oslo, 3.6.2016

**HØRINGSBREV - NOU 2016:1 ARBEIDSTIDSUTVALGET - REGULERING AV
ARBEIDSTID - VERN OG FLEKSIBILITET**

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 28. januar 2016 samt e-post fra deres seniorrådgiver Jan- Inge Helgheim av 25. mai 2016 med fristutsettelse frem til fredag 3. juni 2016.

Regulering av arbeidstiden er særdeles relevant for politi- og lensmannsetaten. Det er først og fremst den publikumsrelaterte virksomheten som organiseres gjennom skift- og turnus ordninger ettersom det naturlig forventes at politiet skal gripe inn når behovet er der uavhengig av tidspunkt i døgnet eller dager i året. I så måte har politi- og lensmannsetaten svært mange likhetstrekk med helsesektoren som det i stor grad henvises til i NOU 2016:1.

Vi har i den forbindelse merknader til kapittel 12, 13 og 17.

Dagens arbeidsmiljølov er først og fremst utformet med tanke på å verne arbeidstakere fra å bli pålagt arbeidstidsordninger som avviker fra "normalarbeidsdagen". Ved å sette skranker for arbeid på avvikende tidspunkter enn "normalarbeidsdagen" sørger loven for at arbeidsgiver i størst mulig grad planlegger driften på en minst mulig belastende måte for arbeidstakeren.

For politi- og lensmannsetaten må imidlertid arbeidstiden planlegges ut fra politiets oppgaver og publikums behov. Vi mener således at arbeidsmiljøloven, i større grad enn det som er tilfellet i dag, må åpne for mer fleksible arbeidstidsordninger.

Politidirektoratet mener at det i dag er et paradoks at de oppgaver som politi- og lensmannsetaten pålegges gjennom blant annet politiloven § 2, og som klart forventes utført av publikum, i noen tilfeller ikke er mulig å imøtekomme uten at det foreligger en avtale med de tillitsvalgte som åpner for unntak fra arbeidsmiljølovens arbeidstidskapittel.

Politi- og lensmannsetaten har på bakgrunn av dette en avtale om arbeidstidsbestemmelser som regulerer arbeidstiden og hjemler noen unntak fra arbeidsmiljølovens kapittel 10.

Post:
Besøk:

Tlf:
Faks:
E-post:

Org. nr.:
Giro:
www.politi.no

Vi mener imidlertid at søkere til stillinger innen politiyrket er innforstått med at politiarbeidet må utføres på ulike tider på døgnet og at deres arbeidsvilkår således avviker fra det som omtales som "normalarbeidsdagen". Når slike ordninger er normalen og ivaretar ønsker og behov både hos arbeidstakerne, arbeidsgiver og brukere mener vi generelt at det fremstår som lite hensiktsmessig at dette forutsetter en avtale.

Opprettelse av delvis uavhengig stillinger:

Samfunnsutviklingen går i retning av at stadig flere arbeidstakere faktisk sitter i stillinger som ikke kan betraktes som "særlig uavhengige" men som likevel har sterke likhetstrekk med denne kategorien. Takket være den teknologiske utviklingen kombinert med et høyt utdanningsnivå vil mange arbeidstakere kunne arbeide uavhengig av sin tilstedeværelse på arbeidsplassen og på tidspunkt som passer vedkommende best.

Utvalget foreslår i den forbindelse at det opprettes en egen gruppe arbeidstakere som skal betraktes som "delvis uavhengige". I den forbindelse foreslås det at disse unntas fra arbeidstidskapittelet i arbeidsmiljøloven med unntak av §§ 10-2, første, andre og fjerde ledd og 10-7.

I politi- og lensmannsetaten vil det særlig være arbeidstakere i stilling som politiadvokat som vil oppfylle de foreslåtte kriterier for å inneha en delvis uavhengig stilling. I dag er slike stillinger underlagt de alminnelige arbeidstidsregler i arbeidsmiljøloven selv om arbeidsgiver har begrenset kontroll for når på døgnet arbeidet utføres og omfanget av det arbeidet som må utføres.

I forbindelse med aktorater vil politiadvokater måtte forholde seg til de behov som oppstår under hovedforhandling og som retten forventer. Det har således utviklet seg en praksis i etaten der politiadvokater under aktorater gis anledning til å arbeide overtid uten at dette pålegges direkte av egen arbeidsgiver og uten den kontroll av arbeidstiden som normalt følger av overtidarbeid. Det vil videre i slike tilfeller være opp til aktor når selve arbeidet utføres, og hensyn til familieliv vil ofte medføre at overtidarbeidet forskyves til senere på kvelden med de ulemper dette medfører knyttet til krav om hviletid i løpet av 24 timers perioden.

Ved en eventuell innføring av en delvis uavhengig stilling forventer Politidirektoratet at politiadvokater får den fleksibilitet de etterlyser med hensyn til valg av tidspunkt for å utføre arbeidet samtidig som arbeidsgiver slipper at det arbeides i strid med kravene om hviletid uten selv å ha mulighet til å styre arbeidstiden.

Politidirektoratet antar videre at en delvis uavhengig stilling også vil være unntatt begrensningene på antall overtidstimer fastsatt i aml § 10-6 (4). Dette er spesielt nødvendig i forbindelse med lange aktorater som kan pågå i flere uker/måneder. Kravet til rettssikkerhet og behovet for kontinuitet er i slike tilfeller til hinder for å skifte aktor underveis i en hovedforhandling og således fordele overtiden på flere. Slike hovedforhandlinger krever videre en del arbeid på ettermiddager og helger med tanke på å forberede neste rettsdag, eventuelt til å etterkomme rettens ønsker/behov for bevisførsel. Det blir i den forbindelse et paradoks at politiet som arbeidsgiver, kan selv bli nødt til å bryte arbeidsmiljøloven for å kunne overholde kravet om en forsvarlig hovedforhandling.

Selv om det er anledning til å avtale seg til utvidede grenser til overtid etter aml § 10-6 (5) vil de forhøyede grensene i bestemmelsen ikke nødvendigvis være tilstrekkelige. Vi mener at det neppe opprinnelig var tilsiktet at reguleringen av arbeidstiden ville kunne komme i veien for de

oppgaver virksomheten er pålagt i henhold til andre bestemmelser, idet det stiller arbeidsgiver i en situasjon der rett står mot rett. I den forbindelse mener vi at avtaler om unntak fra arbeidstidskapitlet må forbeholdes til de tilfeller der dette er ønskelig av praktiske grunner, men ikke *nødvendig* for å oppfylle samfunnsoppdraget.

På bakgrunn av dette mener vi at innføringen av en ny stillingsgruppe som "delvis uavhengig" på en praktisk måte blant annet løser situasjonen etaten befinner seg i med hensyn til gjennomføring av lange aktoer.

Mulighet til gjennomsnittsberegning ved skift- og turnusordninger:

I politi- og lensmannsetaten er skift- og turnusordninger en helt alminnelig arbeidsform. De skift- og turnusordninger som praktiseres i politiet som følge av vår avtale om arbeidstidsbestemmelser omfatter også muligheten til å gjennomsnittsberegne og medfører at de ansatte får kompensert lengre arbeidsperioder med tilsvarende lengre friperioder. Slike ordninger har vært praktisert i flere år og oppfattes som helt ordinære og er godt innarbeidet hos ansatte. Ferdig utdannede politistudenter er videre innforstått med slike arbeidsordninger og har blant annet i løpet av praksisåret fulgt samme arbeidstidsordning som ansatte i etaten.

Å gjennomføre en skift- og turnusordning uten mulighet til å gjennomsnittsberegne er imidlertid upraktisk for arbeidsgiver men er først og fremst meget ugunstig for arbeidstakerne. Uten gjennomsnittsberegning innebærer en skift- og turnusordning flere vakter, ugunstigere arbeidstider og kortere sammenhengende friperioder. Å tilby en arbeidstidsordning uten gjennomsnittsberegning er rett og slett upopulært og arbeidstakere underlagt en slik ordning vil raskt søke seg vekk til gunstigere arbeidstidsordninger som inkluderer gjennomsnittsberegning. Arbeidsmiljølovens nåværende ordning innebærer således at arbeidsgiver er avhengig av en avtale med de tillitsvalgte for å kunne tilby arbeidstakerne attraktive arbeidstidsordninger mens vi ensidig kun kan tilby dem dårligere vilkår. Vi mener dette neppe opprinnelig har vært hensikten bak dagens ordning.

Politidirektoratet støtter således flertallets forslag om å gi arbeidsgiver mulighet til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden og derigjennom forlenge arbeidstiden opp til 10 timer i løpet av 24 timer og 48 timer i løpet av sju dager. I tillegg til at dette oppfattes som en gunstig ordning for arbeidstakerne åpner det i større grad for at arbeidsgiver kan planlegge oppgaveutførelsen bedre og sørge for bedre kontinuitet ved utføring av bestemte oppgaver. Vi viser for øvrig til at en slik ordning uansett ikke endrer på arbeidstidens ytre rammer og at den enkelte ikke jobber mer totalt sett. Vi mener imidlertid at en avregningsperiode på 4 uker er noe kort og bør av praktiske årsaker økes til 8 uker slik dette er åpnet for i aml § 10-5 (2).

Unntak fra den daglige arbeidsfrie perioden ved skift- og turnusordninger:

Polititjenestemenn er gjennom forskrift av 16. desember 2005 unntatt fra bestemmelsene om overtid i § 10-6 første til niende ledd. I tillegg har polititjenestemenn gjennom forskrift av 1. juli 2009 også unntak fra kravet om både 11 og 8 timers hvile i løpet av 24 timers perioden. Bakgrunnen for dette er at politiets samfunnsoppdrag til tider gjør det nødvendig å jobbe utover den alminnelige arbeidstiden og at det ikke er praktisk mulig å avbryte et oppdrag på bakgrunn av at det ikke er anledning til å jobbe lengre.

Politidirektoratet støtter uansett forslaget om at det for virksomheter som på grunn av deres samfunnsoppdrag må utføre tjenesten på alle tider av døgnet gis unntak fra 11 timers hvile. Det vises til at det også er andre virksomheter som på bakgrunn av deres samfunnsoppdrag i

praksis ikke kan avbryte arbeidet grunnet kravet til 11 timers hvile, slik tilfelle f.eks. er for andre nødetater.

Uten at det foreligger noe unntak fra hviletidsbestemmelsene for deres vedkommende vil både arbeidstaker og arbeidsgiver stilles overfor et valg om enten å ikke oppfylle samfunnsoppdraget eller bryte hviletidsbestemmelsene. Paradoksalt er regelverket ikke i dette tilfelle heller konsekvent ettersom det ikke samtidig er gjort unntak fra aml § 10-8 om sammenhengende arbeidsfri på 11 timer i løpet av 24 timer. Det bør i den sammenheng være et bærende prinsipp ved utforming av arbeidstidsregler at virksomheter som må yte nødtjenester ikke samtidig må bryte arbeidstidreglene.

Endring av grensene for kvelds/nattarbeid:

Politidirektoratet støtter videre forslaget om å endre tidspunktet på døgnet som i dag defineres som natt. Vi mener at definisjonen av natt mest mulig bør sammenfalle med tidspunktet på døgnet det er vanlig å sove. Det er på de tidspunkt kroppen i utgangspunktet er innstilt på å sove at det også er tyngst å holde seg våken og som derfor gjør arbeidet belastende. Av den grunn støttes forslaget om å forskyve tidspunktet for natten slik at denne begynner kl. 23.00. Det er først etter dette tidspunktet at arbeidet går ut over selve søvnrytmen.

Vi finner imidlertid ikke å kunne støtte forslaget av at natt også forskyves frem til kl 07.00 om morgenen med samme begrunnelse. Det vises til at dette er et tidspunkt på døgnet der det er vanlig å være oppe og der kroppen normalt er innstilt på å være våken. Det blir i den forbindelse galt å ta hensyn til en hypotetisk lang reisevei som begrunnelse for at natt bør forskyves frem til kl 07.00. Reise mellom bopel og arbeid er den enkeltes ansvar og valg og bør ikke trekkes inn som et moment i definisjonen av når natt skal defineres.

At natten slutter kl. 06.00 er videre godt innarbeidet blant annet i Hovedtariffavtalen i Staten § 15 samt i forhold til bestemmelsene om overtid i HTA § 13. Dersom natt skal defineres frem til kl. 07.00 vil dette medføre en del utfordringer med hensyn til harmonisering av bestemmelsene ved at arbeid mellom kl 06.00 og 07.00 i arbeidsmiljøloven er definert som nattarbeid mens det i forhold til Hovedtariffavtalen likevel ikke skal godtgjøres som dette.

Oppsummering:

Vi mener det i dagens regelverk ligger flere motsigelser når politi- og lensmannsetaten er pålagt et samfunnsoppdrag samtidig som en forsvarlig utførelse av dette avhenger av at vi må lykkes i å inngå avtaler om unntak fra arbeidsmiljøloven. Spesielt ved innføring av stillingen som "delvis uavhengig" samt mulighet til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden ved skift- og turnusordninger vil politiet være i stand til å møte de utfordringer som ligger i vårt samfunnsansvar. Vi anser de foreslåtte endringene som svært viktige tilpasninger til dagens samfunn og bedre harmoni mellom regelverk og vårt samfunnsoppdrag, samtidig som det fortsatt innebærer forsvarlige arbeidsforhold for samtlige ansatte.

Med hilsen

Frode Aarum
seksjonssjef

Daniel Slyngstad Billaud
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent i Politidirektoratet og har derfor ingen signatur.